

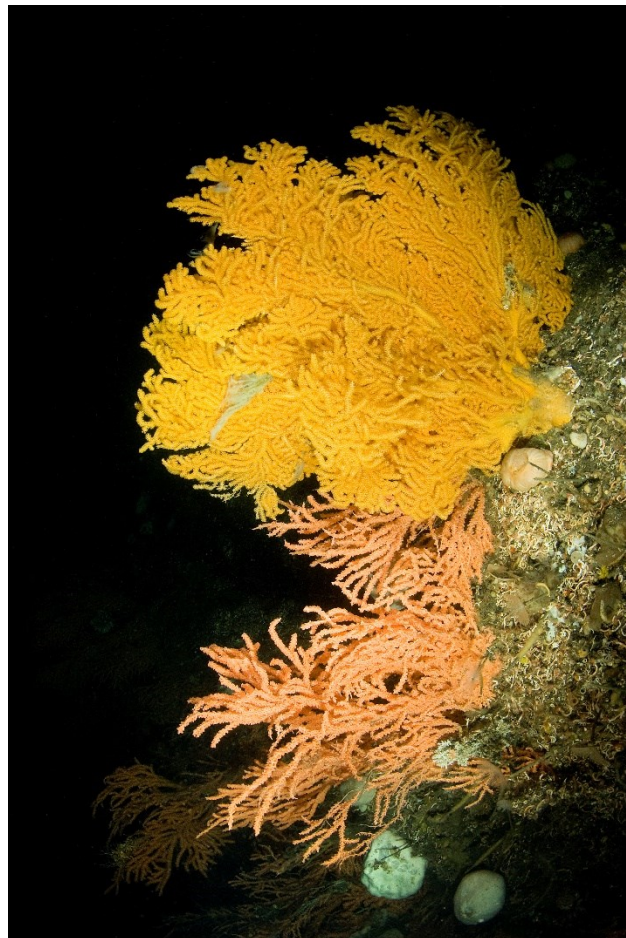

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Melding om oppstart av marint vern i Froan – Sularevet i Frøya kommune

Oppstartsmelding

Innhold

Om Froan - Sularevet	3
Bakgrunn for marint vern	3
Avgrensning.....	6
Geografi og biologiske forhold	8
Aktuelle verneform etter naturmangfoldloven	8
Verneverdier og verneformål.....	9
Lov om vern av marin natur utenfor territorialfarvannet.....	11
Kulturminner	11
Brukerinteresser i planområdet og mulige virkninger av vernet	11
Fiskeri	13
Akvakultur	13
Taretråling og tangskjæring	14
Landbruk	16
Friluftsliv og forskning.....	16
Mineralutvinning	17
Forsvaret.....	17
Skipstrafikk og farleder	17
Andre tekniske inngrep.....	18
Forvaltningsplan	19
Planstatus.....	19
Kommuneplaner	20
Havressursloven.....	20
Forholdet mellom vern etter naturmangfoldloven og annet regelverk.....	20
Eiendomsrett	21
Vedlegg 1 Foreløpig avgrensning av Froan – Sularevet.....	22

Om Froan - Sularevet

Planområdet ligger i Trøndelag og omfatter et stort havområde, som strekker seg fra skjærgården i Froan (Frøya kommune), og ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjen (norske territorialgrensen). Området er om lag 2120 km² stort, inkludert det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning.

Bakgrunn for marint vern

Forslag om marint vern av Froan – Sularevet er et ledd i arbeidet med å verne et utvalg av representative, særegne, sårbare eller trua marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet.

Froan – Sularevet er ett av 36 kandidatområder for marint vern, som ble pekt ut i tilrådning fra Rådgivende utvalg for marin verneplan i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur langs kysten og skjærgården i Norge. Ved utvelgelsen ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåkning. På landsbasis er formålet med planen å ta vare på marine naturverdier og marine økosystem. Områdene skal dekke variasjonsbredden i norsk marin natur. Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier (poller, strømrike lokaliteter, spesielle gruntvannsføremster, fjorder, åpne kystområder og transekter fra kyst til hav og sokkelområder). Froan – Sularevet tilhører kategori 6 «Transekter fra kyst til hav». Pr. 01.09.2024 er 18 av de 36 områdene vernet, 15 som marint vern og ett som inngår i Raet nasjonalpark. 4,5 prosent av norsk sjøareal innenfor territorialgrensen (12 nautiske mil) er i dag vernet.

Norge har forpliktet seg gjennom flere internasjonale avtaler og nasjonale mål å verne et representativt utvalg av marin norsk natur for kommende generasjoner.

I Stortingsmeldingen Bærekraftig bruk og bevaring av natur (Meld. St. 35 2023-2024) er følgende mål satt:

Nasjonalt

- Videreføre igangsatte verneprosesser knyttet til skogvern, nasjonalparkvern, marint vern og supplerende vern
- Identifisere nye kandidatområder for marint vern, inkludert i områder utenfor territorialfarvannet, for å bidra til oppfølging av et globale målet i naturavtalen.

Internasjonalt:

- Bidra i gjennomføringen av FN-avtalen om bevaring og bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon (BBNJ).

I Stortingsmeldingen Natur for livet (Meld.St.14 (2015-2016)) er følgende nasjonale mål satt:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.
- Ingen arter og naturtyper skal bli utrydda, og utviklingen til trua og nær trua arter og naturtyper skal bli bedre.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal bli tatt vare på for kommende generasjoner.

I stortingsmeldingen nr 29 (2020-2021) Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur er det presisert at man skal videreføre arbeidet med marin verneplan. Det blir også presisert at verneprosessen skal sørge for en god involvering av sektormyndighetene, fylkeskommunen, kommune og andre lokale interesser.

Andre rammer for arbeidet (listen er ikke utfyllende):

- St.meld.nr.37 (2008-2009) helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet (forvaltningsplan), jf. Innst. S. nr. 362 (2008-2009).
- Meld.St.14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold, jf. Innst. 294 S (2015-2016)
- Meld.St.35 (2016-2017) Oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet, jf. Innst. 455 S (2016-2017).
- Prop. 1 S (2022-2023) for Klima- og miljødepartementet.
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) med Kunming-Montreal rammeverket (naturavtalen).
- Verdens naturvernunion (IUCN).
- FN sine bærekraftsmål.

Pr i dag er 4,5 prosent av sjøarealet innenfor territorialgrensen i Norge vernet. Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på fjord- og kystområder som vi knapt finner maken til andre steder i verden (Miljøstatus). Regjeringen har et mål om at et representativt utvalg av havområdene skal vernes for fremtiden. Vern av havområder er

også norsk bidrag til å oppfylle målsetningene i internasjonale konvensjoner og avtaler som Norge er en del av. FN sitt bærekraftsmål 14 om liv under vann har som ambisjon å bevare og bruke hav- og marine ressurser på en bærekraftig måte. Under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er det et felles mål å sikre et effektivt og representativt vern av 10 % av kyst- og havområder innen 2020. Norge har også forpliktet seg gjennom naturavtalen (Kunming-Montreal-rammeverket) å verne og beskytte 30% av havarealene innen 2030.

Ved behandlingen av innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2022 og forslaget til statsbudsjett for 2022, jf. Innst. 2 S (2021–2022), vedtok Stortinget:

Stortinget ber regjeringen oppfylle målet om 10 pst. vern av kyst- og havområder innen 2030, og fremme nasjonal plan for marint vern.

Dette er referert i Meld. St. 21 (2023-2024) Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene, der det også kommer frem at regjeringen vil vektlegge bevaring og restaurering av marin vegetasjon og område med karbonrike sedimenter i det videre arbeidet med marint vern.

Det tilsvarende nasjonale målet er at «*eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommende generasjoner*» jf. Prop. 1 S (2014-2015) for Klima- og miljødepartementet.

Verneplanarbeidet må også vurderes opp mot FN sine bærekraftsmål, som er en felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kjempe mot ulikskap og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmål 14 (Livet i havet) er å bevare å bruke havet og marine ressurser på en slik måte som fremmer bærekraftig utvikling.

Verneplanarbeidet må også vurderes opp mot nasjonale mål om bærekraftig bruk av kyst- og havområdene. Viktige dokumenter er:

- Regjeringens havstrategi Ny vekst, stolt historie
- Regjeringens Strategi for mineralnæringa.
- Energi21 – Nasjonal strategi for forskning og utvikling av ny energiteknologi.
- Stortingsmelding 16 (2014-2015) Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i lakse- og ørretoppdrett.
- Stortingsmelding 22 (2012-2013) Verdens fremste sjømatnasjon.
- Stortingsmelding 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling – Den blå åker.

Som ledd i oppfølgingen av meldingen, har Klima- og miljødepartementet i brev av 30.11.2021 bedt om at arbeidet med verneprosesser for de resterende kandidatområder for marint vern, deriblant Froan-Sularevet, settes i gang.

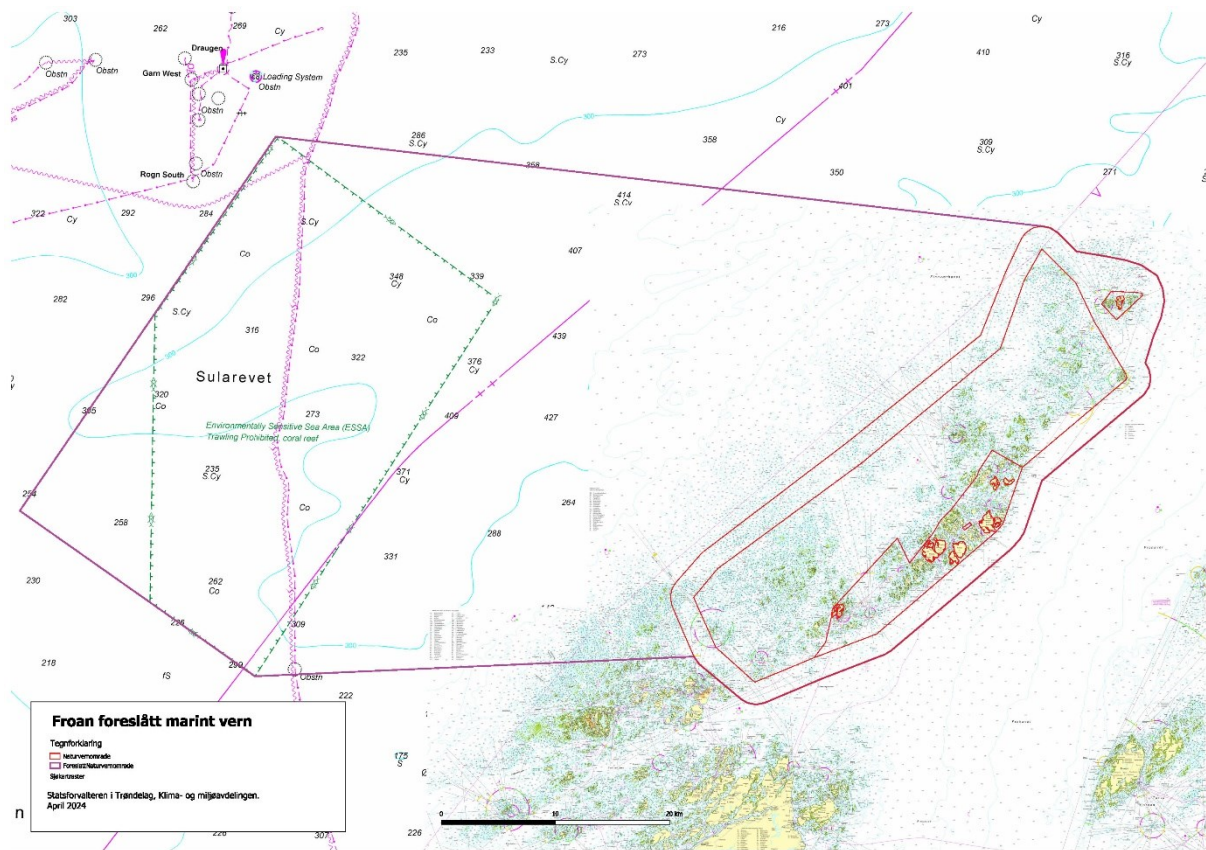
Om oppstartsmeldingen

Denne oppstartsmeldingen markerer starten på en planprosess som vil ende opp i et konkret høringsforslag, som vil bli sendt til berørte parter på en formell høring. Statsforvalteren i Trøndelag er ansvarlig for planprosessen, som skal følge saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (rundskriv T-2/15). Arbeidet skjer i dialog med Fiskeridirektoratet regionalt og Frøya kommune.

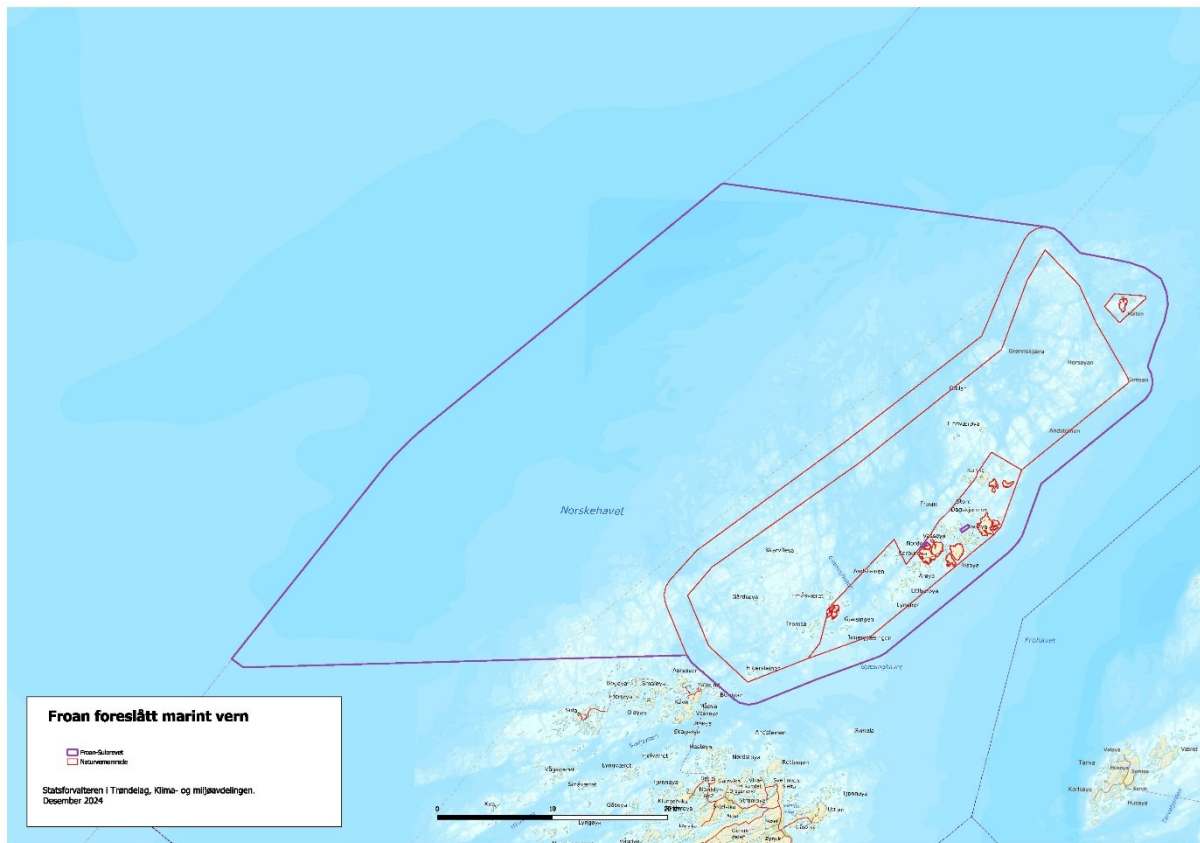
Avgrensning

Utgangspunkt for vernegrense ble foreslått av Rådgivende utvalg for marin verneplan i 2004, og har et total areal på 3454 km², jf. figur 1 og vedlegg 1. Dette er først og fremst ett utgangspunkt for vernegrense, en arbeidsgrense. Foreslått grense fra 2004 går over den norske territorialgrensen (areal ca. 1334 km²) slik at forslag til verneområde også omfatter det store korallrevet Sularevet. Da naturmangfoldloven bare gjelder innenfor den norske territorialgrensen, gjelder denne oppstartsmeldingen oppstart av området innenfor territorialgrensen (areal ca. 2120 km²), figur 2. I 2024 sendte regjeringen en ny lov på høring (Lov om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon) som kan gjøre det mulig å verne områder utenfor grensen. Denne loven er pr. 05.12.2024 ikke vedtatt.

Rådgivende utvalg foreslo også en overlapp med det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning. I verneplanprosessen skal det vurderes om det marine verneområdet skal overlappe med hele, deler av det eksisterende verneområdet, eller om det ikke skal overlappe med det eksisterende verneområdet. Verneprosessen skal også avklare om grensen skal gå opp mot normal flo eller fra 2 meters dybde slik at privat grunn ikke berøres. Et marint verneområde vil ikke omfatte landområder, bare sjøbunn, overflate og/eller vannsøylen. I verneplanprosessen vil det også bli foretatt justeringer av grensen slik at den omfavner det arealet som inneholder verneverdier.

Figur 1: Utgangspunkt for vernegrense, foreslått av Rådgivende utvalg for marin verneplan i 2004 som inkluderer areal utenfor territorialgrensen (12 nautiske mil fra grunnlinjen). Eksisterende vern markert med rød grense.

Figur 2: Utgangspunkt for vernegrense, foreslått av Rådgivende utvalg for marin verneplan i 2004, ekskludert areal utenfor territorialgrensen (12 nautiske mil fra grunnlinjen). Eksisterende vern markert i rødt.

Geografi og biologiske forhold

Froan – Sularevet er et stort havområde som strekker seg fra skjærgården i Froan og ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjen (den norske territorialgrensen).

Froan består av ca. 2.500 øyer, holmer og skjær, som ligger i en hovedstruktur i sørvestlig-nordøstlig retning og med en lengde på ca. 40 km. Området ligger sterkt eksponert på utsiden av Frohavet. Det er et kupert undersjøisk landskap med mye fjell og sva i grunne eksponerte områder og med dype renner og partier mellom øyer og skjær. Enkelte steder er det dyp på mer enn 200m. I fordypninger og renner er det bløtbunn med sand, skjellsand og mudder avhengig av dyp og eksponeringsgrad, i de dypere partiene og bratte skråninger med hardbunn finnes det flere korallforekomster. Det største korallrevet, Sularevet, ligger utenfor territorialgrensen (figur 1). Froan har også store områder med rik tareskog. Flora og fauna er generelt rik, og området er viktig for sjøfugl.

Aktuelle verneform etter naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven inneholder hjemler for å kunne verne natur etter flere kategorier. Marine verneområder etter § 39 er en egen vernekategori for vern som bare omfatter sjøområder. Marine verneområder kan opprettes for å beskytte marine verneverdier,

også naturverdier som landlevende arter er avhengige av. Et bredt spekter av verneformål er nevnt i § 39. Verneformålet kan omfatte verdier knyttet til sjøbunn, vannsøylen, overflaten eller en kombinasjon av disse.

I et verneområde i sjø må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et verneområde i sjø kan vernes mot all virksomhet, forurensning, tiltak og bruk, men med de begrensninger som følger av folkeretten. Restriksjoner på aktivitet skal stå i forhold til verneformålet.

I marine verneområder er det særlig viktig å unngå inngrep og aktivitet som påvirker sjøbunnen, vannutskifting og strømforhold i nevneverdig grad, siden disse er avgjørende for hvilke arter og naturtyper vi finner i området.

Verneverdier og verneformål

Det er et nasjonalt mål med marint vern å bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Marint vern etter naturmangfoldloven skal bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på.

Verneformålet for Froan – Sularevet er å ta vare på verneverdier som er representative for den indre del av midtnorsk sokkel. Området skal også ta vare på spennvidden i naturtyper og de særegne kvaliteter knyttet til skjærgården i Froan. Området inneholder flere sjeldne og rike naturtyper som koraller, tareskoger, bløtbunn og skjellsand. Disse naturtypene er igjen viktige funksjonsområder for mange marine arter og sjøfugl.

Området er variert med grunne mindre eksponerte områder til eksponerte havområder. Dette gir en stort biologisk mangfold med høy produksjon av blant annet tang, tare, kamskjell og fisk i områdene rundt øyene. Froan har store områder med rik tareskog og her har det ikke vært nedbeiting. Tareskogen består hovedsakelig av stortare (*Laminaria hyperborea*) og kan ha innslag av andre brunalger. Tareskog er assosiert med et stort artsmangfold både i sammenheng med og på (epifauna og epifytter) selve taren. Tareskogen er oppvekstområde og gjemmested for fiskeyngel, og matfat for krepsdyr og en del dykkende sjøfugler. Tang og tareskog er også viktig i CO₂-regnskapet. Store mengder karbon lagres i tang og tare.

Bløtbunnsområder er av stor økologisk betydning og er viktige næringssøksområde for både fisk og fugl. Skjellsandområder består i hovedsak av knust skall fra organismer som skjell, snegler, rur, kråkeboller og kalkalger. Norge er et av få land som har store skjellsandforekomster og vi har dermed et spesielt ansvar for å forvalte dem langsiktig. Skjellsand har en økologisk funksjon som habitat for kamskjell, krepsdyr, fisk og andre marine arter. Skjellsand har en lav akkumulasjonsrate (0,3-0,1 mm pr år), og betraktes dermed som en ikke-fornybar ressurs.

Den rike produksjonen av fisk og annen føde i de grunne havområdene rundt øyene er avgjørende for områdetets betydning for fugl. Blant annet er området viktig som hekkeplass for toppskarv og storskarv, og som myteområde om høsten for ærfugl og grågås. Froan er den viktigste kasteplassen (fødselssted) for selarten havert i Norge, og det er også mye steinkobbe og oter i området.

Suladypet er en dyp renne som går på utsiden av Froan. Her er det dyp på mer enn 400 meter og den er en del av en renne som går på innsiden av Haltenbanken. I dette området foregår det et spesielt fiske etter vassild.

Sularevet ligger vest for Suladypet og ligger dermed utenfor den norske territorialgrensen, men er innenfor grensen som ble anbefalt av Rådgivende utvalg i 2004. Sularevet er ca. 17 kilometer langt, opp til 35 meter høyt og 700 meter bredt og består av mange nærliggende korallbanker bygd opp av steinkorallen *Desmophyllum pertusum* (*Lophelia pertusa*). Revet utgjør ifølge Havforskningsinstituttet det største kjente levende dypvannskorallrevet i verden. Selve revet ligger som en langstrakt struktur på en morenerygg i sørvestlig-nordøstlig retning. På innsiden av revet er det jevn slette med fint sediment mens det på utsiden er mer strømrict og grovere sedimenter. Det er også påvist andre steinkorallrev innenfor det transektet som det nå meldes oppstart på. Disse korallforekomstene er foreløpig ikke blitt mer detaljert kartlagt.

Korallrev består av revbyggende polyppdyr som lever i de ytterste 10-20 cm av koloniene, der resten består av nakent og dødt korallskjelett. I Norge er øyekorallen *Desmophyllum pertusum* den viktigste revbyggende kaldtvannskorallen, også kalt dypvannskorall. Korallrevene er viktige oppvekst- og næringssøksområder for mange marine arter. Det er anslått at ca. 1300 arter av evertebrater og fisk lever i korallrev. Til sammen spiller de en viktig rolle for karbonsyklusen på sokkelen. Nyere forskning antyder at korallrevene er ansvarlige for 30% av all omsetningen av organisk materiale på bunnen til tross for at de dekker kun 1% av arealet på norsk sokkel.

Froan med Sularevet er også et SVO-område (Særlig verdifulle og sårbare områder). SVO er områder som har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i havområdet, ofte også utenfor områdene selv. SVO områder er identifisert av en ekspertgruppe bestående av forskere fra forskjellige forskningsmiljø i Norge.

Det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning fikk i 1996 status som Ramsarområde. Det eksisterende naturreservatet er foreslått som en del av det marine vernet. Begrunnelsen for det eksisterende vernet er blant annet at området:

- Er et viktig referanseområde/typeområde på grunn av størrelsen, beliggenheten og de omfattende gruntvannsområdene er leveområde for sjeldne og trua arter av fugl og pattedyr.
- Er et viktig overvintrings-, hekke- og myteområde for en rekke sjøfuglarter. Har mer enn 1% av den biogeografiske populasjonen for en rekke sjøfuglarter, samt selarten havert.

Lov om vern av marin natur utenfor territorialfarvannet

I 2024 sendte Klima- og miljødepartementet forslag til ny lov på høring. Denne loven vil gi hjemmel til å opprette marine verneområder i alle norske jurisdiksjonsområder utenfor 12 nautiske mil, dvs. utenfor territorialfarvannet. Det er foreslått at loven skal gjelde i de norske 200-milssonene ved fastlandet, Svalbard, Jan Mayen, samt på norsk kontinentalsokkel.

Kulturminner

Froan med Halten utgjør et unikt kystkulturlandskap i vår region, der den lavmælte bebyggelsen på mange av øyene forsterker den karakteristiske silhuetten ut mot Frohavet.

Det er registrert i underkant av 10 forlislokaliteter i området mellom Froan og Halten. Området rundt disse øyene er forholdsvis forlisutsatt. Dyphavsområdene vest i det planlagte verneområdet har aldri vært undersøkt av dykkere med tanke på vrakposisjoner, og kan heller ikke regnes som spesielt forlisutsatt område.

Brukerinteresser i planområdet og mulige virkninger av vernet

Øyene som ligger innenfor dagens verneområde i Froan har en befolkning på om lag 23 personer. I 1970 var dette tallet ca. 400. Det er færre arbeidsplasser i området i dag. En oversikt fra 2024 viser 35,5 årsverk fordelt på bedriftene: Froan forretningsdrift, Øyavåg AS, Terje Melkvik, Salmar farming Froan, Ocean farming, Coop Sørburøy og Oppvekstsenter og skole.

På grunn av avstanden til resten av kommunen er innbyggerne i Froan avhengig av å ha arbeid i nærområdet. Dersom en ønsker å gi folk muligheten til å bo i Froan, er det viktig å ha en grundig gjennomgang av hvilke begrensninger et marint vern vil gi for næringsutøvelse.

Restriksjonsnivå i forhold til ulike aktiviteter skal utredes nærmere i den videre planprosessen. Det vil bli utarbeidet et forslag til verneforskrift med verneformål, forbudsbestemmelser, generelle unntak og dispensasjonsregler.

Generell oppbygning av en verneforskrift er vist nedenfor:

§ 1: Beskriver formålet med vernet.

§ 2: Gir opplysninger om eiendomsforhold, områdets størrelse og avgrensning, samt kart.

§ 3: Angir hvilke vernebestemmelser (restriksjoner) som gjelder i området.

Bestemmelsene omfatter vern av vegetasjon og dyreliv mot skade og ødeleggelse, samt vern av området mot tiltak.

§ 4: Angir generelle unntak fra vernebestemmelsene, dvs. tiltak/aktiviteter som er tillatt uten at det er nødvendig å søke om tillatelse. Dette omfatter bl.a. fiske og annen høsting, fangst, jakt, vedlikehold, ferdsel med båt eller andre fartøyer, herunder oppankring for å fortøye mot land, drift av eksisterende anlegg og innretninger samt oppgradering/fornyelse av sjøkabler når det ikke forutsettes vesentlige endringer i forhold til verneformålet.

§ 5: Angir tiltak/aktiviteter som kan tillates etter søknad. Dette omfatter innretninger for navigasjonsveiledning og legging av kabler og rørledninger, oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller under § 4, tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene inkl. vannutskifting og strømforhold nevneverdig, vedlikeholdsmudring samt mindre uttak av sand til eget bruk for grunneiere.

§ 6: Inneholder generelle dispensasjonsbestemmelser. Disse bestemmelsene inngår i naturmangfoldloven § 48, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 7: Omhandler iverksetting av tiltak for å opprettholde eller oppnå ønsket naturtilstand som er formålet med vernet. Hjemmel til å foreta skjøtselstiltak inngår i naturmangfoldloven § 47, og er tatt med i forskriften av opplysningshensyn.

§ 8: Gir bestemmelser om utarbeidelse av forvaltningsplan for verneområdet.

§ 9: Gir bestemmelse om fastsettelse av forvaltningsmyndighet.

§ 10: Gir bestemmelse om at det kan opprettes rådgivende utvalg for området.

§ 11: Angir tidspunkt for ikrafttredelse av forskriften.

Når det gjelder marine verneområder er det ikke lagt opp til restriksjoner på ferdsel, bruk av ankringsplasser og drift og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger. Så lenge dette ikke fører til forringelse av verneformålet.

Eksempel på en ferdig verneforskrift for et marint verneområde (Lopphavet, fredet 22.07.2022) finnes her: [Forskrift om vern av Lopphavet marine verneområde i Alta, Hasvik og Loppa kommuner, Troms og Finnmark fylke - Lovdata](#)

I planområdet er det flere tema som kan bli berørt av et vern. De ulike temaene som er omtalt nedenfor og vil bli nærmere belyst i konsekvensutredningen, jf. forslag til utredningsprogram. Vurderingene av mulige virkninger nedenfor, er foreløpige.

Fiskeri

Froan og Frohavet er viktig for lokale fiskere, både de som er bosatt i Froan og de som bor i fiskeværene Sula og Mausund. De vestligste delene av det foreslåtte transektet benyttes i større grad av fiskebåter fra andre deler av landet.

Det brukes mye passive redskaper som garn og line, samt snurpenot og teiner i det foreslåtte marine verneområdet. Spesielt i den vestlige delen på Nyegga brukes det garn og line etter bunnfisk. Samt ringnotfiske etter NVG-sild og vassildtråling i djupet mellom Nyegga og Froan.

Av fiskearter som er vanlige og tallrike i områder, finnes det brosme og lange over Sularevet. Sild, sei og makrellstørje rett utenfor det eksisterende vernet i nordvest. Over Sularevet fiskes det med line, og mellom Sularevet og eksisterende verneområde fiskes det i hovedsak med bunntål etter vassild. Det fiskes også litt etter kolmule og reke. I de dypeste områdene er det registrert veldig lite fiskeriaktivitet. Blålange har vært fredet over lengre perioder, samt andre typer fiske pga liten bestand. Dette er fiske som kan starte opp igjen ved bærekraftige bestander.

Fangst av krabbe er en viktig aktivitet i området. Froan forretningsdrift AS på Sørburøya driver mottak av fisk og skalldyr. Selskapet har vært drevet siden 1991, og er eid av lokale fiskere og fiskarlag.

Froan er et viktig område for sel, spesielt havert og steinkobbe i yngleperioden. Ifølge lokale fiskere har bestanden økt vesentlig de siste 30 årene, og er en utfordring for fiskeriet da den fører til mer kveis på fisken samt konkurrerer om fangsten.

Mulige virkninger av vernet

I utgangspunktet er det ikke planlagt noen restriksjoner på dagens fiskeaktivitet i det foreslåtte marine verneområdet. I verneplanprosessen og i konsekvensutredningen må det vurderes om det er noe av dagens fiskeriaktivitet som er til skade for verneverdiene og om det er behov for å innføre restriksjoner i deler av området, f.eks. når det gjelder bruk av redskaper som slepes under fisket, som kan berøre bunnen. Og igjen hvilken konsekvens dette vil ha for næringen. I tillegg må det også vurderes om det er andre former for uttak av marine ressurser som kan være aktuelt i området i fremtiden.

Akvakultur

Akvakultur er produksjon av vannlevende dyr og planter. Den mest vanlige formen for akvakultur er fiskeoppdrett, men det finnes også andre former for akvakultur som dyrking av tang og tare.

I planområdet finnes det tre matfiskanlegg i dag. Ett innenfor det foreslåtte verneområdet i sørøst ytterkant. (Salatskjæra), samt to lokaliteter innenfor eksisterende Froan landskapsvernområde med dyrelivsfredning (Sørøyflesa og Hallarøy V). Det har

tidligere blitt gitt 4 prøvedyrkingstillatelser til oppdrett av skjell. Det pågår ingen dyrking av skjell i området i dag.

Det er pr i dag ingen planer om ytterligere matfiskanlegg eller andre former for akvakultur.

Mulige virkninger av vernet

I utgangspunktet er det ikke ønskelig med akvakulturanlegg da for eksempel matfiskproduksjon kan ha negative effekter på det marine økosystemet. Som negativ påvirkning på sjøbunnen gjennom tilførsel av næringsalter og organisk materiale.

Igjen er det høy teknologiutviklingen innenfor akvakultur, noe som medfører endringer i driftsvilkår og arealbruk. I tillegg har det i de siste 10 årene startet opp flere anlegg med dyrking av tang og tare. Vi vet pr i dag ikke om hvordan slike anlegg påvirker sjøbunnen og økosystemet i havet.

Ved sluttbehandlingen av ni marine verneområder som ble opprettet i juni 2020, ble tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse om akvakultur som ikke er i strid med verneformålet. Klima- og miljødepartementet viste til at akvakultur er en næring i rask utvikling, og at det i fremtiden kan være mulig at akvakultur kan forenes med verneformålet i områder der dette ikke er aktuelt i dag.

Ulike former for akvakultur påvirker naturmangfoldet på ulike måter og i ulik grad. Akvakultur, medregnet fiskeoppdrett, kan påvirke verneverdier gjennom bl.a. forurensning av sjøbunnen under etablerte anlegg, og oppankring av anlegg kan medføre fysiske inngrep i sjøbunnen. En spesifisert dispensasjonsbestemmelse, innebærer at det ved eventuelle søknader om tiltak, må gjøres konkrete vurderinger i lys av bl.a. verneformål. Formuleringen "kan etter søknad gi dispensasjon til", betyr at forvaltningsmyndigheten må gjøre en reell vurdering av om tiltaket er i tråd med verneformålet, og om det dermed er adgang til å gi dispensasjon. Utfallet av en søknad vil således kunne avhenge både av hvilken type tiltak det er snakk om, teknologi, størrelse/omfang og lokalisering innenfor et marint verneområde.

Taretråling og tangskjæring

Taretråling

Det har vært høstet etter tare i Norge i mange tiår, men på 1970-tallet ble høstingen mer mekanisert med blant annet taretrål. Høstingen foregår på ca. 5-15 meters dyp, og det er ikke lov å høste tare dypere enn 20 meter (Fiskeridirektoratet). Deler av Trøndelagskysten har vært stengt for tarehøsting i en periode på grunn av store beiteskader etter kråkeboller, og på noen områder har det tatt tid før taresamfunnene har blitt reetablert.

I 2000 ble det åpnet for tarehøsting i tidligere Sør-Trøndelag, mens det først i 2015 ble åpnet for tarehøsting i store deler av Trøndelagskysten. Gjeldende forskrift om regulering av høsting av tare i Trøndelag og Møre og Romsdal ble vedtatt av Fiskeridirektoratet 30. september 2019 med hjemmel i havressursloven, og gjelder for 5 år. Forslag til ny forskrift ble sendt på høring i 2024, og skal gjelde for perioden 2025 – 2029. Feltene høstes med ca. 5 års mellomrom.

Det foreslåtte verneområdet berører store tarefelt. Det er forbud mot taretråling innenfor Froan naturreservat, landskapsvernområde og området med dyrelivsfredning. Men transektet berører store tareskogsarealer i tillegg til dette. De mest verdifulle områdene sett fra tarenæringen sin side vil være områdene sørvest for Froan, dvs. hele gruntvannsområdet nord for Sula og godt innenfor verneområdene rundt Froan. Deler av transektet, dvs de delene som ikke ligger innenfor verneområdene i Froan, er «åpnet» for taretråling gjennom regional forskrift om taretråling i Møre og Romsdal og Trøndelag.

Tanghøsting

Det har pågått omfattende høsting av tang i Froan tidligere. Det har ikke vært høstet tang i området de siste 20-årene. Høstingen bygger på lange tradisjoner, men foregår nå ved hjelp av spesialbygde «slåmaskiner». Høsting av tang er pr i dag ikke tillatt i Froan naturreservat.

Mulige virkninger av vernet

I planområdet er det i dag tillatt med taretråling og tangskjæring i deler av området. Tang og tare er en del av verneformålet i Froan – sularevet da de er viktige funksjonsområder for mange marine arter. Man ønsker dermed å ta vare tareskogen, inkludert de økologiske funksjonene og den naturlig tilhørende floraen og faunaen. Vi vet ut fra dagens kunnskap at høsting av spesielt tareskog (taretråling) har effekter for tareskogen som økosystem.

Tang forekommer grunnere enn tare, og utgjør derfor et mer begrenset habitat, rent generelt. Tang er et dominerende element i det krevende og spesielle miljøet i tidevannssonen, og utgjør viktige næringsområder for sjøfugl. Produksjonen av tang vil også bidra med organisk tilførsel til gruntområdene og dypere partier utenfor. Derfor kan tanghøsting i stor skala være med på å forringe verneverdiene i dette spesielle gruntvannsområdet. Skånsom tangskjæring på enkelte lokaliteter til grunneieres bruk kan være mindre problematisk.

Det må derfor vurderes i verneplanprosessen om det skal innføres forbud mot høsting av tang og tare i hele eller deler av planområdet, samt hvilken konsekvens dette kan ha for næringen.

Landbruk

Det beites på flere øyer i det eksisterende verneområdet Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning. Ellers er det lite landbruksaktivitet i området.

Mulige virkninger av vernet

Et marint vern vil ikke føre til noen konsekvenser for landbruksdriften.

Friluftsliv og forskning

Friluftsliv

Det pågår noe ferdsel med båt rundt øyene, spesielt på sommerstid innenfor det eksisterende verneområdet. Innenfor det eksisterende verneområdet finnes det også fritidsboliger på øyene: Sørburøya, Sauøya, Verøya, Risøya, Gjæsingen, Stoe Lyngøya, Little Lyngøya, Finnværet (fyr) og Halten. Det er mest aktivitet på og rundt disse øyene i sommerhalvåret. På øyene i naturreservatet er det ferdselsforbud i periodene 1. april – 10. august og 10. september – 15. november. Ellers begrenser beliggenheten og værforhold friluftaktivitet i området i store deler av året.

I havområdet utenfor det eksisterende verneområdet er det lite ferdsel med småbåter og det finnes ingen øyer med fritidsboliger.

Forskning

Forvaltningsmyndigheten (Statsforvalteren i Trøndelag) og Statens naturoppsyn har i mange år utført jevnlig tellinger på sjøfugl i området. I tillegg har Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) utført miljøgiftundersøkelser på sel, hovedsakelig havert, siden 80-tallet. Havforskningsinstituttet utfører også tellinger av sel i området i perioder.

Mulige virkninger av vernet

Området innenfor det eksisterende verneområdet brukes i dag noe til friluftsliv og turisme. Noen av øyene har fritidsboliger, som i hovedsak blir besøkt på sommerstid. I tillegg kommer det høyhastighetsbåter fra fastlandet, både fra Frøya, Fosen og Trondheimsområdet opp til Froan. Båttrafikken er i hovedsak innenfor det eksisterende vernet. I utgangspunktet er slik aktivitet lite problematisk i forhold til verneverdiene i det marine verneområdet. Men aktiviteten kan være forstyrrende for fugl- og annet dyreliv. Spesielt i sårbare perioder som hekke- og kastetid. Siden landarealer ikke er inkludert i et marint vern, vil ikke et marint vern føre til noen ytterligere begrensninger for ferdsel i området.

Vernet kan inngå som et positivt element i markedsføringen av reiseliv i regionen. Området kan tiltrekke seg forskning og kan bidra til tverrfaglig/sektorielt samarbeid.

Mineralutvinning

Det er omfattende petroleumsaktivitet like utenfor planområdet. Flere lisenser samt feltet Njord og deler av feltet Draugen ligger ved Froan-Sularevet. Det går også rørledninger gjennom området (Åsgård transport og Draugen tilknyttingsrør og gassrørledninger fra Heidrun til Tjelbergodden).

Det er planer om elektrifisering av sokkelen, der ledningen vil gå gjennom planområdet.

Mulige virkninger av vernet

Det er ikke ønskelig med mineralutvinning i det marine verneområdet. En eventuell strømledning gjennom verneområdet må gå i en korridor der den ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

Forsvaret

Deler av Sjøforsvarets skytefelt går igjennom både det eksisterende vernet og det foreslåtte marine verneområdet. Dette gjelder feltene Halten I og Frohavet I.

Dette er aktive skytefelt som er viktig for Sjøforsvaret og de allierte fartøyene som benytter feltene.

Mulige virkninger av vernet

Det marine verne i området vil ikke føre til avvikling av skytefeltene. I forskrifter for andre vedtatte marine verneområder er det åpnet for bruk av eksisterende skyte- og øvingsfelt, som for eksempel Rauerfjorden marine verneområde.

Men det er viktig å få styrt aktivitet som kan være tilskade for verneverdiene utenfor verneområdet, så langt det er mulig. Havforskningsinstituttet (HI) gav i 2021 forvaltningsråd om undersjøisk naturmangfold i Forsvarets skyte- og øvingsfelt. HI anbefalte at detonasjon ikke foregår nærmere enn 1000m fra kjente korallforekomster. Sprenginger/detoneringer kan skape trykkbølger som kan skade sårbare og trua naturtyper som koraller. Trykkbølgene kan også være skadelig for fisk og annet marint dyreliv. Skyteaktivitet i området kan også føre til forurensning fra ammunisjon. Ammunisjon kan avgi stoffer som kobber, som er skadelig for marine organismer.

Skipstrafikk og farleder

Det går mye skipstrafikk gjennom området, hovedsakelig av fiskere, tankskip med flere. Innenfor planområdet finnes det også flere navigasjonsinstallasjoner (lys og sjømerker). Disse er viktige for å trygge ferdsel i havner og farvann.

Mulige virkninger av vernet

Basert på tidligere vernevedtak, legges det til grunn at drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner vil være tillatt, og at forvaltningsmyndigheten (for verneområdet) etter søknad kan gi tillatelse til oppføring

av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs.

Det vil ikke bli restriksjoner på ferdsel med båt i det foreslåtte verneområdet.

Ballastforskriften regulerer utslipp av ballastvann. Forskriften er i utgangspunktet streng, samtidig som den har mange unntak. Utslipp av urensset ballastvann vil trolig bli forbudt i verneområdet for å hindre utslipp av fremmede arter. Unntaket fra forbudet mot å tømme ballastvann i det marine verneområdet vil gjelde når det er fare for havari og man kan pårope seg nødrett etter Straffelovens kap. 3 § 17.

Andre tekniske inngrep

Det er svært få tekniske inngrep i det foreslåtte marine verneområdet i dag, spesielt i den delen som ikke er fredet. Inngrepene består i hovedsak av mindre havner, moloer, flytebrygger, sjømerker og ankerfester.

Mulige virkninger av vernet

Nye aktiviteter som kan påvirke bunnforholdene og de marine naturtypene, endring av strømforhold og liknende vil sannsynligvis bli forbudt. Dette kan skape begrensninger for fremtidig næringsvirksomhet i området, som for eksempel ved utbygging i havneområdene.

Store masseuttak av skjellsand eller andre masser kan ha stor negativ påvirkning på økosystemet i verneområdet og bør unngås. Deponering av masser og utbygginger med fyllinger må ikke forekomme i området. Plassering av større installasjoner, for eksempel tidevannsturbiner, vindmølleanlegg og lignende må unngås. Siden grunne områder er i dynamisk likevekt og påvirkes av fysiske krefter som bølger og strøm, er det viktig å hindre vesentlige endringer i vanngjennomstrømninger ved for eksempel bygging av veifyllinger, moloer og lignende i området.

Et mindre uttak av sand til eget bruk for grunneiere vil ha liten påvirkning på økosystemet, og vil i en verneprosess blir vurdert om det skal være direkte unntatt fra vernebestemmelsene eller kan gis dispensasjon.

En bør være varsom med å legge nye rørledninger og kabler. Basert på tidligere vernevedtak, legges det til grunn at forvaltningsmyndigheten (for verneområdet) etter søknad kan gi tillatelse til legging av kabler og rørledninger, og så langt som mulig samlet i korridorer. Og med skånsomme metoder slik at påvirkningen blir minst mulig. Eksisterende kabler og rørledninger skal kunne vedlikeholdes.

Nye utslipp av forurensning skal ikke forekomme i området, og man bør på sikt søke å begrense eksisterende forurensning som kloakkutslipp, avfallsdeponeringer o.l.

Havbunnen er endestasjonen for karbonet som blir tatt opp i marine økosystemer (inkludert planktonproduksjon i vannmassene), samt for karbon som har sitt opphav fra land. Havbunnen er det største marine lageret av organisk karbon, og det er i sedimentet karbon lagres over lengre tid.

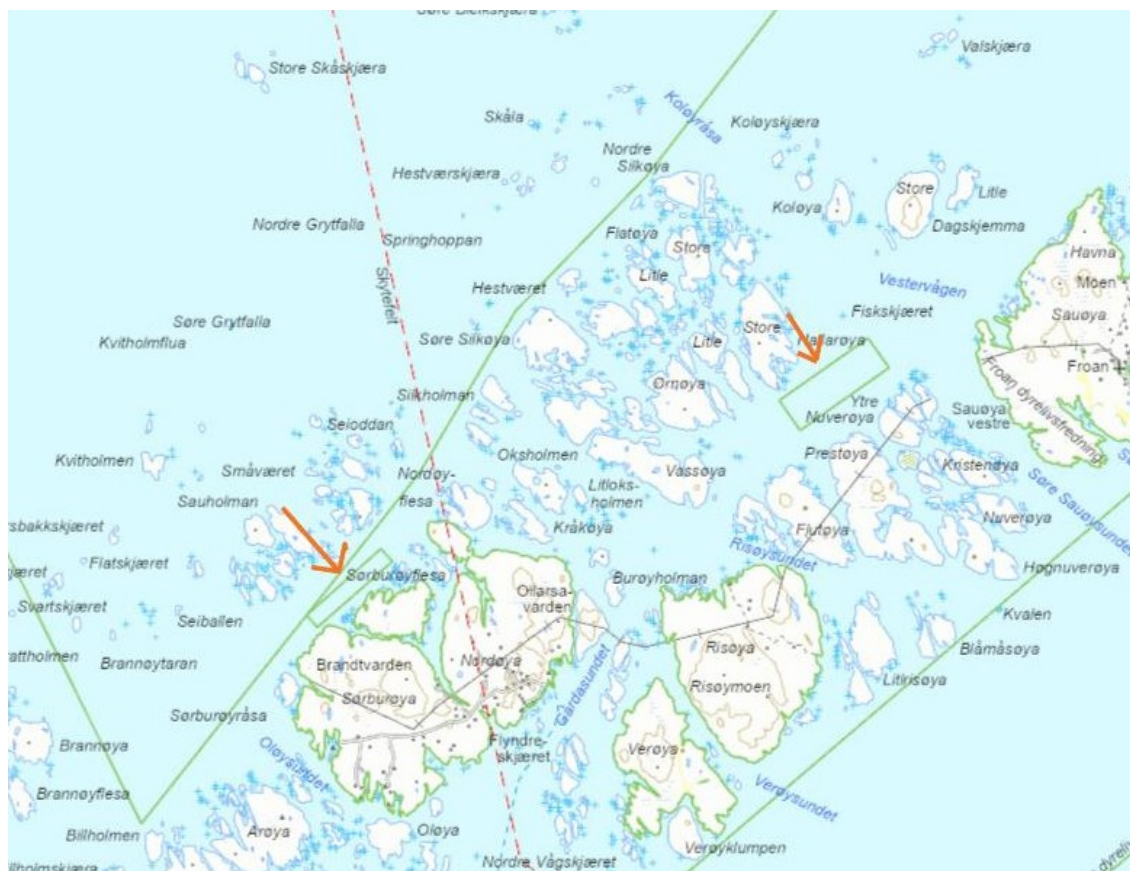
Forvaltningsplan

Etter et eventuelt vedtak om vern, vil det bli utarbeidet forvaltningsplan for området. En forvaltningsplan er en praktisk veileder som skal bidra til beslutninger og bruk som sikrer vernet. Innenfor rammen av verneforskriften kan planen gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging m.v., samt mål og tiltak for å ivareta verneverdiene.

Planstatus

Eksisterende vern etter naturmangfoldloven

Froan naturreservat og landskapsvernområde med tilhørende dyrelivsfredning ble fredet i 14. desember 1979, og ligger innenfor arbeidsgrensen satt av rådgivende utvalg i 2004. Verneområdet er på om lag 761 km², der store deler av området består av sjøareal. Vernegrensen og verneforskriften ble den 01. september 2017 revidert, og 2 arealer innenfor landskapsvernområdet ble tatt ut av vernet, figur 2.

Figur 2: Røde piler markerer 2 områder som ikke er vernet i dag.

Formålet med fredningen er å verne om et rikt og interessant dyre- og planteliv og bevare leve- og yngleområdene for fugl, sel og andre pattedyr i et variert og egenartet kystlandskap.

Verneområdene omfatter både land og sjøarealer. Restriksjoner er satt for å verne selarter og fugl, herunder deres hi, reir og egg, mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser.

Naturvernområdene i Froan står i en særklasse på grunn av sin beliggenhet, sin betydelige størrelse og sine naturkvaliteter. Området har i første rekke stor betydning som hekke-, myte- og overvintringsområde for en rekke sjøfuglarter og da spesielt karakterartene storskarv, toppskarv, grågås, rødnebbterne, teist, siland og ærfugl. Videre er området viktig for overvintrende lom, alkefugl og flere dykkender. Froan har også betydning for trekkende og rastende fugl til alle årstider, samt er et viktig leve- og yngleområde for oter, steinkobbe og havert.

Froan har landets største ynglebestand av havert. I forbindelse med kasteperioden (yngleperioden) fra september til november, og parringstiden umiddelbart etter, er trolig nær halvparten av den norske forplantningsdyktige havertbestanden samlet i Froan.

Kommuneplaner

Det meste av området, innen 12 nautiske mil fra grunnlinjen, er avsatt som FFNAF (Kombinert formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone). Området som i dag er fredet som naturreservat er avsatt som «Naturområde» i arealplanen til Frøya kommune. En liten del av den sørøstlige delen av dyrelivsfredningen er avsatt til Fiske i arealplanen.

Havressursloven

Sularyggen/Sularevet ble 11. mars 1999 beskyttet gjennom forbud mot "fiske med redskap som slepes under fiske og i den forbindelse kan berøre bunnen" ("*trålfritt område*"). Denne loven ble endret i 2016 og heter nå «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet». Forskriften er hjemlet i havressurslova: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-01-08-8>

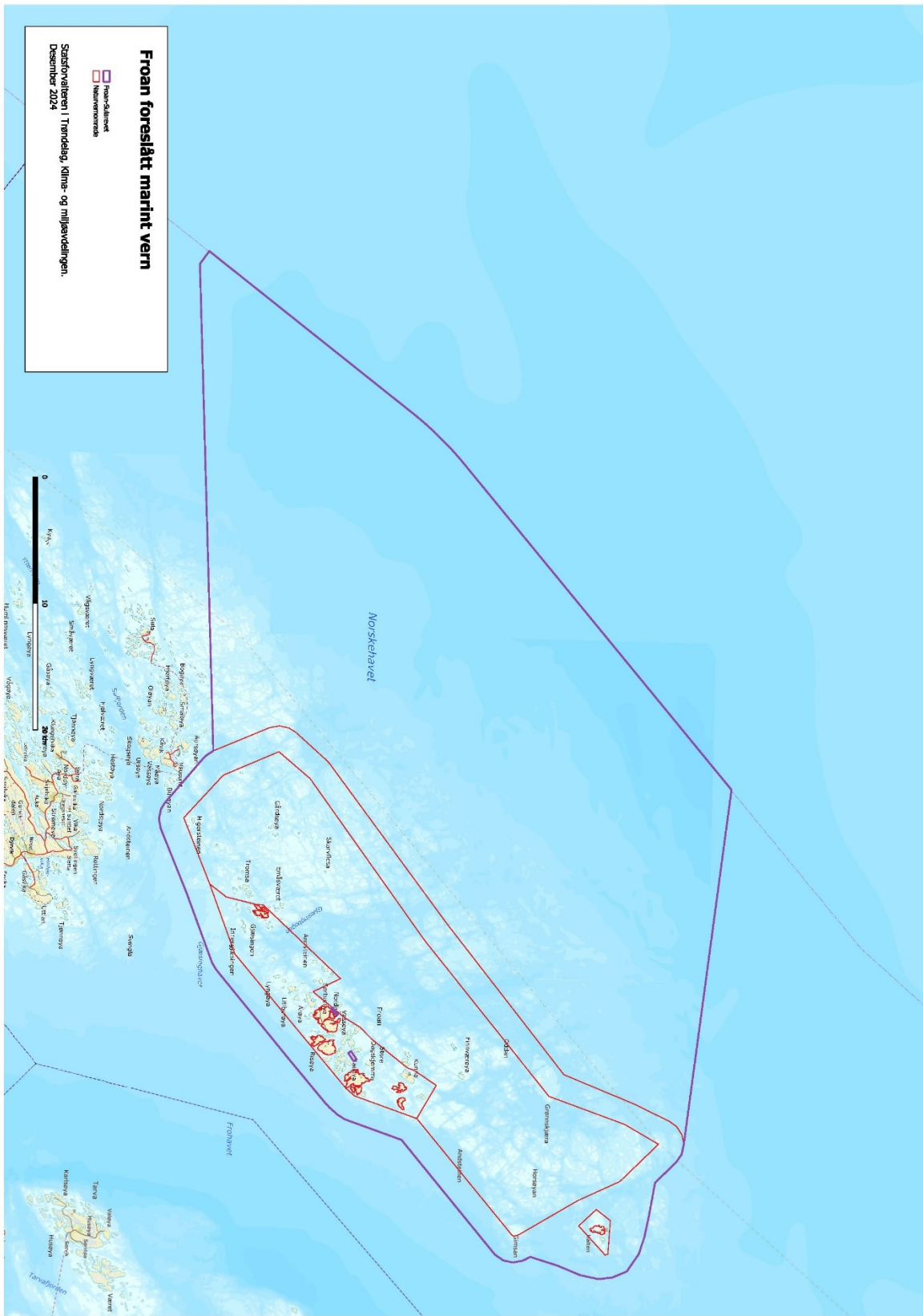
Forholdet mellom vern etter naturmangfoldloven og annet regelverk

En verneforskrift vil gjelde side om side med annet regelverk. Det betyr f.eks. at man i tillegg til å søke om tillatelse etter verneforskriften, også må søke om nødvendige tillatelser etter annet aktuelt regelverk, f.eks. plan- og bygningsloven og forurensningsloven. Det vil derfor være det strengeste regelverket som vil være avgjørende for om et tiltak kan gjennomføres. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder kun annen lovgiving.

Eiendomsrett

Der vernegrensen går opp til normal flo vil privat grunn bli berørt. Verneprosessen skal avklare om grensen skal gå opp mot normal flo eller fra 2 meters dybde. Fra 2 meters dybde, eller der hvor marbakken starter er privat grunn.

Vedlegg 1 Foreløpig avgrensning av Froan – Sularevet

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
Postboks 2600, 7734 Steinkjer